

ΓΙΟΡΤΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΛΕΙΒΑΔΙΑ

Ένα μονολεκτικό απόσπασμα του Κρατίνου, *λυχνοκαΐαν*, (*απ.227 C.G.F. 1,79*), είναι δυνατόν να οδηγήσει στο εξής συμπέρασμα. Ο σπανιότατος αυτός όρος, παρουσιάζει μίαν ανεκτίμητη αξία, που αφορά την πρακτική και υλοποίηση του θρησκευτικού συναισθήματος, όπως κατά τα πάτρια, είχε επικρατήσει, και επαναλαμβανόταν στην Λειβαδιά. Η *Λυχνοκαΐα* ήταν ετήσιο δρώμενο της περιοδικής εορτής του Πολιούχου θεού Τροφώνιου. Μιά συγκεκριμένη νύχτα του Χρόνου, με κάθε πιθανότητα την νύχτα της Πανσελήνου, που συμβαίνει ανάμεσα στους σημερινούς μήνες Αύγουστο – Σεπτέμβριο, στην αρχαία Λειβαδιά διαδραματιζόταν η πολύ σπάνια, και εξαιρετική εορτή της *Λυχνοκαΐας*.

Όλη η Πόλη φωτιζόταν από ένα διάπλετο Φως, που έφεγγε, καθώς χιλιάδες λύχνοι άναβαν προς τιμήν του τοπικού *Σωσίπολη* θεού. Όλη η ευρύτερη περιοχή λαμπύριζε. Κι απ' τις δύο πλευρές του ποταμού. Τόσο στο Ιερό, όσο και στην απέναντι Πόλη. Έμμεση μαρτυρία, γίνεται η υπόμνηση πως και στην αρχαία Αθήνα, οι Αθηναίοι τελούσαν μια παράλληλη, αλλά όχι τόσο επίσημη Εορτή, που την ονόμαζαν Παννυχίδα. Ήταν μια Ολονύκτια Τελετουργία κατά την διάρκεια της οποίας έκαιγαν δαυλούς και λύχνους, προς τιμήν του Ασκληπιού, και της Αθηνάς Υγείας.

Ο λόγος και η αιτία καθιέρωσης της εκπληκτικής Λυχνοκαΐας στην Λειβαδιά, καλό θα είναι να αναζητηθεί, σε κάποια παράγραφο του Ηρόδοτου, που διασώζει μια περιγραφή, του σπάνιου αυτού δρώμενου, όπως ακριβώς του προκάλεσε το ενδιαφέρον και την περιέργεια στην Αίγυπτο.

Ές Σαΐν δὲ πόλιν ἔπεᾶν συλλεχθέωσι, τῆς θουσίης ἐν τῇ νυκτὶ λύχνα καίουσι πάντες πολλὰ ὑπαίθρια περὶ τὰ δώματα κύκλω. Τὰ δὲ λύχνα ἐστὶ ἐμβάφια ἔμπλεα ἄλδος καὶ ἐλαίου, ἐπιπολῆς δὲ ἔπεστι αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον, καὶ τοῦτο καίεται παννύχιον. Καὶ τῇ ὀρτῇ οὖνομα κείται Λυχνοκαΐη. Οἱ δ' ἂν μὴ ἔλθωσι τῶν Αἰγυπτίων ἐς τὴν πανήγυριν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν νύκτα τῆς θουσίης καίουσι καὶ αὐτοὶ πάντες τὰ λύχνα, καὶ οὕτω οὐκ ἐν Σαΐ μόνῃ καίεται ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν Αἴγυπτον. Ὅτεο δὲ εἶνεκα φῶς ἔλαχε καὶ τιμὴν ἢ νῦξ αὕτη, ἔστι ἱρὸς περὶ αὐτοῦ λόγος λεγόμενος.

Όταν μαζευτούν στην Σαΐδα (πορτ Σαΐντ) για τη θυσία, κάποια νύχτα καίνε λύχνους όλοι στο ύπαιθρο, γύρω από τα σπίτια. Οι λύχνοι είναι γεμάτοι από θαλασσινό νερό και λάδι, και το φυτίλι καίγεται όλη τη νύχτα. Την εορτή ονομάζουν *Λυχνοκαΐα*. Όσοι από τους Αιγύπτιους αδυνατούν να παραβρεθούν στην πανήγυρι, δεν παραλείπουν την νύχτα αυτή θυσιάζοντας να καίνε λύχνους, έτσι ώστε όχι μόνον στην Σαΐδα, αλλά σε ολόκληρη την Αίγυπτο ξεχύνεται ένα ιδιαίτερο φως. Από αυτήν την τελετουργία, η νύχτα παίρνει φως και τιμή. Υπάρχει ένας ιερός λόγος που λέγεται γι αυτήν την Λυχνοκαΐα.

Υπήρχε λοιπόν ένας ένας ιερός Λόγος που δικαιολογούσε την καθιερωμένη Λυχνοκαΐα κατά την διάρκεια της πανήγυρης, αλλά ο Ηρόδοτος σαφώς εμποδίζεται απο την Ιερή Σιωπή, κι έτσι αποφεύγει την περιγραφή.

Η πρόκληση λοιπόν της συγκίνησης, που προκαλούσε η φωταγία μιας ολόκληρης Πόλης, δεν χωράει αμφιβολία, ότι ήταν και δυνατή και διάχυτη.

Ήταν κάτι περίπου, ή ακριβώς, με την σημερινή νύχτα της Ανάστασης του σύγχρονου θεού. Ένα όμοιο Φως εκπορευόταν μέσα απο τον Τάφο, του προγονικού θεού, καταυγάζοντας την Πόλη με το αρχαιοελληνικό Φως της ετήσιας Αναγέννησης. Το ίδιο Φως με το οποίο σήμερα γιορτάζεται η περιοδική Ανάσταση του Θνήσκοντος Θεού, κατά τον ετήσιο κύκλο Γέννησης, Θανάτου, και της ζωηφόρας Ανάστασης. Η αρχαία Λειβαδιά, η **Τερά Λεβαδειών Πόλις**, σύμφωνα με την Επιγραφή, την εξαιρετική νύχτα της Λυχνοκαΐας, εόρταζε την τοπική Αναγέννηση. Η σπανιότητα της εν λόγω πανήγυρης, αφού όλα δείχνουν ότι η μοναδική αυτή εορτή ανα την Ελλάδα διαδραματιζόταν αποκλειστικά και μοναδικά στην Λειβαδιά, συνοψιζόταν στο γεγονός, πως δεν εόρταζαν μόνον οι κάτοικοι της Λειβαδιάς, αλλά και όλοι οι Λειβαδίτες, σε όποια Χώρα κι αν βρίσκονταν την συγκεκριμένη εκείνη νύχτα.

”φώς έλαχεν καί τιμήν ή νύξ αύτη.”

Ένα σε Επιγραφή αναφερόμενο **Κοινό Βοιωτών** που παρειδημούσε στην Αίγυπτο, είχε μεταφέρει εκεί την **λατρεία του Διός Βασιλέως**. Το ευκαιριακό σημείο αναφοράς στον ναό του Διός Βασιλέως, κρίνεται σημαντικό. Αυτός ο υπερμεγέθης μοναδικός ναός, που βρίσκεται στην κορυφή του αρχαίου Ιερού Όρους της Λειβαδιάς, αναφέρεται απο τον Περιηγητή, ως ημιτελής. Σε άλλο Σημείωμα δικαιολογείται το γιατί αυτός ο τύπος **ημιτελούς ναού**, αποτελεί κατασκευαστικό πρότυπο.

Έπρεπε να είναι ημιτελής. **Παρέμεινε ημιτελής εκ κατασκευής.**

Ακριβώς όπως οι αντίστοιχοι, και ίδιας χρήσης γνωστοί ναοί, ο πρώτος του **Διδυμαίου Απόλλωνα στην χώρα της Μιλήτου, και ο δεύτερος του Κλαρίου Απόλλωνα στην Κολοφώνα, οι οποίοι δεν είχαν στέγη.**

Από τους ανασκαφείς περιγράφονται ως : **“αχανείς ασκεπείς χώροι.”**

(“ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΝΤΕΙΟΥ ΤΟΥ ΤΡΟΦΩΝΙΟΥ”

Εισήγηση, της Θρησκευτολόγου κ.ΓιώταςΒαλλά,

στο Συνέδριο της ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΟΙΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ το θέρος του 2000.)

Δύο ακόμη πρόσθετα στοιχεία που οδηγούν ασφαλέστερα στην πιθανότητα της έλλειψης στέγης, στον, περί ού ο λόγος, ναό του Διός Βασιλέως, είναι: Πρώτον η πρόταση των αρχαιολόγων, σχετικά με την λειτουργία του Τελεστηρίου της Ελευσίνας – που λογίζεται το συγγενέστερο με το Ιερό του Τροφώνιου, ως χώροι Χθόνιων Μυστηρίων - ότι η στέγη του περίφημου Τελεστηρίου, ήταν συρόμενη! Και δεύτερον η μαρτυρία του Σοφοκλή, ο οποίος στην τραγωδία Φιλοκτήτης, αναφέρει έναν ακάλυπτο σηκό ναού! που προστατεύεται απο κάποιο φύλακα φίδι.

“ὄς τὸν ἀκαλυφῆ

σηκὸν φυλάσσει κρύφιος οἰκουρῶν ὄφις.”

Σοφοκλ. Φιλ. 1327

Ο κάπως εκτενής σχετικά λόγος για τον ημιτελή ναό του Διός Βασιλέως στο Ιερό του Τροφώνιου, σκοπεί στην εξής Πρόταση. Βέβαιοι ποτέ δεν μπορούμε να είμαστε, ποτέ και για τίποτα, αλλά. Όλα συνηγορούν ότι ο άστεγος ναός λειτουργούσε όπως όλα τα Σύνδρομα Στοιχεία της αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας, με συνθήκες σύμετοχής στην Φυσική Αρμονία. Με κάθε βεβαιότητα, μια συγκεκριμένη Πανσέληνο του Χρόνου, εκείνη που εορταζόταν η Λυχνοκαΐα, ο ακαλυφής ναός γινόταν αποδέκτης Φυσικών λειτουργιών Λήψης του Κοσμικού Φωτός. Η εν λόγω πρόταση υποστηρίζεται, αλλά περισσότερο επιβεβαιώνεται απο την σημερινή Ακολουθία. Σήμερα η ετήσια – αντίστοιχη της αρχαιοελληνικής Αναγέννησης - Ανάσταση του θνήσκοντος θεού, συμβαίνει συμβολικά την Πρώτη Κυριακή Ημέρα, μετά την Πανσέληνο, της Εαρινής Ισημερίας. *

Κατά την διάρκεια λοιπόν εκείνης της νύχτας, στην αρχαία Λειβαδιά, εόρταζαν το δρώμενο μιάς απολύτως όμοιας με την σύγχρονη, **Κατάβασης στον Άδη**. Άλλωστε και κατά την μνητική διαδικασία, δηλ. κατά την διάρκεια του δρώμενου, γινόταν μια αληθινή **Επανάληψη της Αρχικής Πράξης**, του Τροφώνιου. Η μνητική Κατάβαση στον τάφο του Τροφώνιου, στο γνωστότερο αργότερα Μαντείον, αρχικά γινόταν μιά φορά τον Χρόνο. Αργότερα μιά φορά τον μήνα, και για διάστημα πολύ λίγων μηνών. Το συμπέρασμα προκύπτει απο την μαρτυρία του αναλογικού φαινομένου των Δελφών. *“πρότερον δ’ άπαξ έθεμίστευεν ή Πυθία τοῦ ένιαντού κατά τήν ήμέραν ταύτην, τήν έβδόμην, νομίζουσι γάρ του θεού γενέθλιον.”* (Πλούτ. Έλλ.Αίτ. 292)

Ο θεός βρισκόταν μέσα στο Άδυτο μιά φορά τον μήνα, κάθε έβδομη ημέρα του Σεληνιακού Κύκλου. Ήταν η γενέθλια ημέρα του θεού.

Αυτός ο Επιφανής Ήρωας, που λειτουργεί στο Άδυτο με την ιδιότητα του εκπρόσωπου των ζωντανών στον Άδη, και του αντιπρόσωπου των νεκρών στην Ανθρώπινη Κοινότητα, με κάθε βεβαιότητα μπορεί να αναγνωριστεί, ως αληθινός Αρχηγέτης της πρώτης ανθρώπινης Ομάδας, που έφτασε, και εγκαταστάθηκε, στην εύφορη και γόνιμη κοιλάδα νερού, δηλ. στην Λειβαδιά. Όλα επιμαρτυρούν πως πρόκειται για ένα μυθικό πρόσωπο, που σημάδεψε διαχρονικά τον ευρύτερο Χώρο και Ιερό Τ-όπο, όχι μόνον ως ένας ιστορικά τροφοδότης θεός, δηλ. Τροφώνιος, , αλλά επίσης ως Βασιλεύς πολεμικός, Ιερέυς μαντικός, και Ασκληπιός θεραπευτής.

*

Ο επικαλούμενος τέτοια δεδομένα, δηλ. την αληθινή *“περιουσία των πρώτων αιτίων,”* της καθόλου Θεολογίας, θα φάνταζε το λιγότερο Ανόητος, αν υποστήριζε ότι είναι, λιγότερο Χριστιανός, και περισσότερο Ειδωλόλατρες, ή, ακριβώς το αντίθετο. Αυτά προς *“εχθρούς”* αλλά και *“φίλους.”*

Στάθης Βαλλάς

vallas.eustathios@gmail.com